

Лабзенко Л. С.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті досліджено вплив інформаційно-комунікаційних технологій на формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до рефлексивного управління.

Ключові слова: професійна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології, керівники навчальних закладів.

Бурхливий розвиток створення програмно-технічних засобів, збереження й обробки інформації у світі дедалі швидше змінює орієнтації сучасного суспільства. Входження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у різні сфери діяльності людини не оминає і галузь освіти. У зв'язку з цим, особливого значення набуває переорієнтація мислення сучасного викладача на усвідомлення принципово нових вимог до його педагогічної діяльності, готовність використовувати ІКТ як допоміжний навчальний ресурс.

Інформаційно-комунікаційні технології – це сукупність методів, виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує виконання інформаційних процесів з метою підвищення їхньої надійності та оперативності і зниження трудомісткості ходу використання інформаційного ресурсу [9].

На сьогодні увагу дослідників привертають різні аспекти впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Так, проблемам використання ІКТ з метою підвищення ефективності самостійної роботи студентів присвячені дослідження Н. Бойко та А. Байраківського, які зазначають, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес сприяє повнішому оволодінню студентами системою знань та вмінь, розвиває творчу спрямованість пізнавальної діяльності студентів, допомагає формуванню відповідних професійних і особистісних якостей [1; 2]. При цьому використання засобів ІКТ у навчальному процесі вищого закладу освіти виступає не самоціллю, а педагогічно виправданим підходом, що має розглядатися в плані педагогічних переваг порівняно з традиційними технологіями організації самостійної роботи. А. Кіктенко зауважує, що використання ІКТ у процесі професійної підготовки сучасного вчителя повинно бути комплексним та інтегрованим, охоплювати весь курс навчання та здійснюватись під час викладання різних предметів [3].

Аналіз проблеми використання ІКТ у навчально-виховному процесі засвідчує, що перехід до комп'ютерно-орієнтованих технологій навчання, створення умов для їх розробки, апробації та впровадження, раціональне поєднання новітніх засобів навчання з традиційними – складна педагогічна задача, що потребує вирішення цілого комплексу психолого-педагогічних, організаційних, навчально-методичних, матеріально-технічних та інших питань. А серед них – розробка відповідного навчально-методичного забезпечення для використання інформаційно-пошукових систем, гіпермедійних, мультимедійних, телекомунікаційних та мережевих технологій; формування інформаційної культури викладачів і студентів, їх підготовка до практичного використання засобів ІКТ у своїй професійній діяльності.

Основні аспекти інформаційно-комунікаційної культури особистості спрямовані на формування системи понять і термінів, практичних умінь і навичок у галузі комп'ютерно-інформаційних технологій, базових знань про загальні принципи застосування ІКТ,

формування культури творчої діяльності, розвиток творчих здібностей, пізнавальної та творчої активності, формування індивідуального стилю творчої діяльності [4].

Метою статті є аналіз можливості оптимізації процесу готовності підготовки майбутніх керівників навчальних закладів засобами ІКТ.

Дослідження закономірностей формування, функціонування і розвитку персоналу, у тому числі кадрів управління, облік міри його впливу на здійснення суспільного прогресу завжди займали значне місце в соціально-економічній теорії.

В умовах становлення нових економічних стосунків в Україні, одним із вирішальних чинників, що забезпечують цей процес, найважливішою соціальною потребою стає підготовка нового типу управлінських працівників – керівників фірм, підприємств, директорів великих компаній, а також менеджерів в початковій і середній ланці управління.

Створення єдиної системи підготовки таких кадрів у країні – найважливіше завдання, розв'язання якого об'єктивно передбачає комплексність, безперервність, послідовність та пошуково-творчу діяльність по розвитку ефективних форм професійної орієнтації, підготовки управлінських кадрів нового типу. Розв'язання такого завдання за нашим переконанням, буде значно ефективніше, якщо пошук майбутніх менеджерів та їх економічна, психологічна і професійна підготовка проводитиметься на основі чіткої професійної програми менеджера і її широкому використанні у навчально-виховному процесі.

Справа підготовки молодого покоління до праці в нових соціальних умовах на сьогодні набуває ще більшої значущості, а тим більше підготовки до праці управлінської, що пред'являє свої вимоги до знань, професійних і ділових якостей. Ринку праці вкрай потрібні менеджери з числа молодих людей – енергійних, ініціативних, економічно підготовлених, налаштованих на творчий пошук, таких, що володіють навичками ефективного управління виробничими і технологічними процесами, налагодження комунікативних зв'язків в колективі. Професійних управлінців почали готувати у багатьох ВНЗ, різного роду бізнес-ліцеях, школах, проте продуманої, чітко відлагодженої системи професійної орієнтації, відбору, навчання й ефективного використання менеджерів на ринку праці в Україні ще не створено. Така робота повинна вестися по багатьом напрямам і на різних рівнях, де необхідні:

- активне включення відповідних структур в обласних, міських і районних державних адміністраціях;
- посилення цієї роботи в загальноосвітніх школах, в освітніх структурах нового типу;
- розширення довузівської підготовки.

Застосування інформаційних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу потребує змін у методиці навчання всіх дисциплін. Дослідник Н. А. Зінчук наголошує, що перед вищими навчальними закладами, що готують до професійної діяльності менеджерів, стоїть завдання допомогти студенту – майбутньому фахівцю з управління успішно оволодіти навичками з інформаційно-аналітичної діяльності, сформувати відповідний тип професійного мислення, розкрити шляхи подальшого вдосконалення своєї інформаційно-управлінської компетентності [7].

Інформаційні технології розвиваються дуже динамічно, так само динамічно має розвиватися і методика їх використання у навчальному процесі. До сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання відносяться Інтернет-технологій, мультимедійні програмні засоби, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення, електронні посібники та підручники, системи дистанційного навчання (системи комп'ютерного супроводу навчання).

Для формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів і

рефлексивного управління, необхідне створення мотиваційного (позитивного) підходу до даного виду діяльності. Основні складові мотивації магістрів доцільно розглядати, ґрунтуючись на підходах, розроблених Н. А. Зінчук [7]:

- ступінь усвідомлення студентами ціннісних сторін рефлексивного управління та особливостей його практичного застосування;
- значущість ІКТ-компетентності в управлінській діяльності;
- ставлення студентів до навчального процесу з використанням ІКТ, результатом якого буде сформованість готовності до рефлексивного управління;
- бажання вдосконалювати свою ІКТ-компетентність.

Співзвучним нашому дослідженню є погляди науковця В. В. Дивака, який стверджує, що демократизація освітньої діяльності вимагає адекватних змін і в роботі з підготовки керівних кадрів освіти, а також пошуку і впровадженню методик інноваційних технологій для формування нового покоління директорів загальноосвітніх навчальних закладів.

На сьогодні керівники навчальних закладів стикаються з певними труднощами в роботі: змінюються, розширюються їх функції, ускладнюється їх роль. Саме тому процес усвідомлення цих процесів і адаптації до них вимагає терпіння і часу, а також підготовки професійного керівника, який є висококваліфікованим фахівцем і в галузі управління навчальним закладом, і у навчально-виховній роботі [5]. Подолання суперечностей між фактичним рівнем професійної компетентності директорів шкіл і необхідними для сучасного управління знаннями і вміннями в умовах інформаційного суспільства можливо шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій ще на етапі професійної підготовки майбутніх керівників.

Використання інформаційних технологій може відбуватися різними способами, відповідно до потреб конкретного типу заняття, рівня володіння різними програмами та наявності сертифікованих програм у системі вищої освіти.

Ці потреби можна класифікувати за такими критеріями:

- використання інформаційних технологій як у фронтальній, так і в груповій роботі;
- переважно фронтальні форми роботи;
- використання електронних підручників тільки як засобу самонавчання;
- використання окремих типів файлів (зображення, відео, аудіо, анімації) з електронних засобів навчального призначення, з дистанційних курсів, з певних матеріалів мережі Інтернет;
- створення власних занять через інтеграцію різних об'єктів в один формат – презентації, web-сторінки, конструктор занять, мається на увазі послуга, що надається в багатьох електронних засобах навчального призначення.

Вдосконалення персональних комп'ютерів дозволяє достатньо широко використовувати мультимедійні технології, які є сукупністю різних засобів навчання: текстів, графічних зображень, музики, відео і мультиплікації в інтерактивному режимі, тим самим розширюючи можливості вдосконалення навчально-виховного процесу. Вони розширюють можливості навчального середовища як різноманітними програмними засобами, так і методами розвитку креативності студентів.

Отже, з проведеного дослідження – впливу інформаційно-комунікаційних технологій на формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів до рефлексивного управління робимо висновок, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці керівників навчальних закладів активно сприятиме формуванню готовності студентів до рефлексивного управління навчальним закладом.

Використана література:

1. Концепция информатизации образования // Информатика и образование. – 1988. – № 6. – С. 3-31.
2. Авер'янова Н. Інформаційний простір в системі освіти / Н. Авер'янова // Рідна школа. – 2001. – № 2. – С. 33.
3. Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. / за заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : А. С. К., 2002. – С. 164-165.
4. Фоменко А. Деякі підходи до розробки і створення навчальних комп'ютерних програм (комп'ютерних посібників) з історії / А. Фоменко // Історія в школах України. – 2003. – № 1. – С. 21-25.
5. Дивак В. В. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності директора школи [Електронний ресурс] / В. В. Дивак // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2007. – № 2.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Хрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Зінчук Н. А. Інформаційно-аналітична компетентність менеджера: значення у професійній управлінській діяльності та передумови формування у ВНЗ [Електронний ресурс] / Н. А. Зінчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – № 3(7).

А н н о т а ц и я

В статтє исследовано влияние інформаційно-комунікаційних технологій на формування готовності майбутніх керівників навчальних закладів з допомогою рефлексивного управління.

Ключевые слова: професійна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології, керівники навчальних закладів.

A n n o t a t i o n

The paper investigated the influence of ICT on the formation of readiness for future school leaders with the reflexive control.

Keywords: training, information and communication technology, leaders of educational institutions.

Лебедь О. О.
Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне,
Галатюк Ю. М.
Рівненський державний гуманітарний університет

РОЛЬ АНАЛОГІЙ В ОТРИМАННІ НОВОГО ЗНАННЯ НА ПРИКЛАДІ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ЕЛЕКТРОСЛАБКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

У статті здійснено історичний огляд виникнення, розвитку та формування квантової теорії електрослабкої взаємодії і показано визначальну роль методу аналогій на кожному важливому етапі творення цієї теорії.

Ключові слова: слабка взаємодія, електромагнітна взаємодія, метод аналогій.

Завданням вищої школи є підготовка висококваліфікованого фахівця з високим рівнем професійної компетентності, здатного творчо підходити до розв'язання теоретичних і практичних задач. Важливим елементом фахової підготовки є методологічна складова майбутньої пізнавальної і практичної діяльності студента. Вона формується як під час вивчення спеціальних дисциплін, так і фундаментальних.

Відомо, що активне навчальне пізнання ґрунтується на методах, спільних з науковим пізнанням. У навчально-пізнавальній діяльності використовуються ті самі методи і прийоми, що й у наукових дослідженнях. Мова йде про методи як емпіричного рівня (спостереження, експеримент), так і про методи теоретичного рівня пізнання